

УДК: 343.8

Роман ШАЙ

Національний університет “Львівська політехніка”,
доцент кафедри міжнародного та кримінального права
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
кандидат юридичних наук, доцент
roman.y.shai@lpnu.ua
ORCID: 0000-0003-2788-6035

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

<http://doi.org/10.23939/law2024.44.318>

© Шай Р., 2024

У статті проаналізовано особливості функціонування кримінально-виконавчого права та кримінально-виконавчої системи в Україні в період воєнного стану. З'ясовано, що кримінально-виконавче законодавство України встановлює порядок і умови відбування кримінальних покарань з метою захисту інтересів особи, суспільства і держави через створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень, запобігання тортурам та нелюдському поводженню із засудженими. Крім того, з'ясовано, що воєнний стан – це особливий правовий режим, який вводиться в Україні або окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Встановлено, що в будь-якій демократичній державі необхідним є ефективний механізм діяльності кримінально-виконавчої системи, оскільки саме від цього залежить стан злочинності. Досліджено, що у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні законодавець змушений був внести зміни до багатьох нормативно-правових актів з метою захисту прав і свобод фізичних осіб та прав юридичних осіб. Встановлено, що під час воєнного стану зупиняються звернення стягнень на пенсію, стипендію тощо. Крім того, ми дослідили певні винятки та нові підстави для припинення виконання рішень. З'ясовано, що права засуджених осіб під час воєнного стану досить часто порушуються росією. У статті було досліджено, з якими проблемами зіткнулось українське суспільство, мовитиметься про способи їх розв'язання.

Ключові слова: кримінально-виконавче право, кримінально-виконавча система, виконання покарань, воєнний стан, права засуджених.

Постановка проблеми. У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну було введено воєнний стан на всій її території. Кожного дня росія, незважаючи на всі

норми гуманності та міжнародного права, вчиняє нові воєнні злочини та здійснює ракетні удари по території України.

Кримінально-виконавче право є надзвичайно важливим для будь-якої демократичної держави, оскільки за допомогою нього регламентується система виконання покарань, права і обов'язки засуджених тощо.

Від початку повномасштабного вторгнення установи виконання покарань, ізолятори тимчасового тримання та слідчі ізолятори опинились під низкою ризиків, з якими всі громадяни стикаються у регіонах, де ведуться бойові дії. Причиною відповідних проблем є ракетні обстріли та можливі труднощі матеріально-побутового забезпечення, забезпечення продуктами, водою, засобами гігієни, медикаментами цих установ [1]. Крім того, під час сигналів тривоги та безпосередньої загрози персонал установ виконання покарань повинен вжити заходів щодо зосередження засуджених та осіб, узятих під варту, у безпечному місці (укритті). Укриття мають бути додатково обладнані засобами відпочинку (місця для сидіння), обігріву та запасами питної води. Установи виконання покарань також мають дотримуватися світломаскування у нічний час доби із одночасним патрулюванням прилеглих територій, під час якого особлива увага звертається на так звані "мітки" та інші підозрілі предмети.

Крім того, треба відзначити, що зміни торкнулись багатьох норм кримінально-виконавчого права. Відповідно до вищевикладеного, це питання є актуальним та потребує дослідження.

Аналіз дослідження проблеми. Теоретичною базою до написання цієї статті стали праці вітчизняних вчених у сфері пенітенціарного права: Ю. В. Бауліна, І. Г. Богатирьова, В. І. Борисова, В. В. Голіни, Б. М. Головкина, В. К. Грищука, І. М. Даньшина, Т. А. Денисової, О. М. Джужі, В. М. Дрьоміна, О. Г. Колба, І. О. Колба, В. Я. Конопельського, І. М. Копотуна, В. А. Меркулової, І. І. Митрофанова, М. І. Мичка, Є. С. Назимка, М. В. Руденка, М. В. Романова, Р. М. Підвисоцького, А. Х. Степанюка, В. М. Трубникова, О. Т. Устюжанінової, О. О. Шкути, І. С. Яковець та ін.

Мета статті – дослідити особливості функціонування кримінально-виконавчого права в період воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Кримінально-виконавче право є надзвичайно важливою галуззю права законодавства України, оскільки за допомогою нього регулюється діяльність органів та установ виконання покарань і правовідносин, які виникають у процесі їх функціонування [2, с. 7].

Метою покарань є:

- кара щодо засудженого;
- виправлення засудженого;
- запобігання вчиненню засудженими нового кримінального правопорушення;
- запобігання вчиненню кримінальних правопорушень іншими особами [3].

Дослідивши мету застосування покарань до осіб, що вчинили кримінальні правопорушення, можемо з впевненістю сказати, що кримінально-виконавче право є необхідним для того, щоб належно функціонували установи виконання покарань та зменшення кількості кримінальних правопорушень в майбутньому.

24 лютого 2022 року російська федерація здійснила повномасштабне вторгнення в Україну. Незважаючи на всі норми гуманності та міжнародного права, вона щодня вчиняє нові воєнні злочини та злочини проти людства. Крім того, росія здійснює ракетні обстріли цивільної інфраструктури, що також є порушенням міжнародного права.

З метою забезпечення територіальної цілісності, обороноздатності та незалежності України було введено воєнний стан на всій її території.

О. Джужа зауважив, що: "Центральним напрямом державної кримінально-правової політики є обґрунтування соціальної легітимності розроблюваних і чинних кримінально-правових норм. В

умовах реформи оптимізація системи кримінально-правових норм, тобто максимальне пристосування до реальних потреб суспільства у кримінально-правовому регулюванні, з точки зору того, що законодавство про кримінальну відповідальність завжди є соціально виправданим, оскільки воно породжується реальними потребами суспільства у кримінально-правових заборонах і відображає їх у кримінально-правових нормах. З іншого боку, деякі з прийнятих кримінально-правових норм не відображають адекватно потреби суспільства в кримінально-правовому регулюванні. Таким чином, недолік закону полягає у відсутності чіткості та визначеності правових положень. Таким чином, навіть якщо робота правоохоронних органів є досконалою, їхня ефективність є низькою, що опосередковано підтверджується певною нестабільністю сучасного кримінально-виконавчого законодавства” [4, с. 165].

Важливо відзначити, що війна внесла зміни у кожен сферу суспільного життя, що змусило законодавця швидко адаптувати законодавство до часів воєнного стану.

Процедуру примусового виконання судових рішень регулює Закон України “Про виконавче провадження”. Особливістю вищезгаданого закону є те, що ним передбачено певні особливості примусового виконання рішень під час дії воєнного стану [5].

Відзначимо, що у зв’язку з введенням воєнного стану на території України було зроблено декілька полегшень для фізичних та юридичних осіб у сфері примусового виконання рішень.

Насамперед на період воєнного стану фізичним особам-боржникам, на кошти яких накладено арешт, дозволено здійснювати видаткові операції. Варто відзначити, що відповідна норма встановлює певні обмеження, а саме два розміри мінімальних заробітних плат. Ця норма передбачена п. 10–2 розділу XIII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про виконавче провадження”.

Як ми вище згадали, юридичні особи також отримали певні полегшення, зокрема вони та фізичні особи підприємці на період воєнного стану можуть здійснювати операції з виплати заробітної плати своїм працівникам, навіть якщо був накладений арешт на їхні рахунки. У цій ситуації також були введені обмеження, а саме не більше п’яти розмірів мінімальної заробітної плати на одного працівника на місяць [6].

Війна має вплив на кожен категорію осіб, але є деякі категорії, які є менш захищеними. У зв’язку з цим законодавець передбачив норму, якою зупиняють усі звернення стягнень на пенсію, стипендію. Варто відзначити, що ця норма не поширюється на осіб, які є громадянами російської федерації.

Під час війни кожен повинен робити свій внесок у перемогу України. Роль підприємств оборонно-промислового комплексу є дуже важливою, але війна також внесла свої особливості в їхню діяльність, зокрема економічну. Вважаємо, що в період воєнного стану ці підприємства насамперед працюють над тим, як допомогти військовослужбовцям, а не як отримати більші доходи. У зв’язку з цим законодавець передбачив норму, яка припиняє виконання рішень, за якими боржниками є підприємства оборонно-промислового комплексу, органи військового управління, військові частини, військові навчальні заклади, установи та організації, що входять до складу Збройних сил України.

Але є дуже важливе обмеження дії цієї норми, яке не дозволяє військовим частинам, Збройними силами України тощо не виплачувати грошове забезпечення військовослужбовцям. Тобто відповідна норма не поширюється на виконання рішень, яке пов’язане з виплатою коштів військовослужбовцям.

На нашу думку, дуже важливо під час воєнного стану попіклуватись про осіб, які проживають на територіях, наближених до бойових дій, оскільки більшість з них втратила роботу, відповідно і грошове забезпечення, здоров’я тощо. Законодавець передбачив зупинення виконання рішення про стягнення з фізичної особи заборгованості за житлово-комунальні послуги в територіальних громадах, які розташовані в районах, де проводяться бойові дії, або які перебувають чи перебували

в окупації, або якщо таке нерухоме майно є постійним місцем проживання особи і було знищено або пошкоджено внаслідок бойових дій.

Важливо сказати, що війна також внесла свої зміни у діяльність установ виконання покарань. Багато осіб стверджує, що відповідні установи завжди були у важкому становищі, оскільки вони не мають економічної цінності та мають на меті виправлення осіб, які здійснили кримінальні правопорушення. У зв'язку з цим у пріоритетах держави ніколи не було фінансування відповідних установ. Через війну вони опинились у ще складнішому становищі.

Перш за все кожен розуміє, що відповідні установи можуть потрапляти під ракетні обстріли. У такому разі, російська федерація порушує право на життя працівників УВП та осіб, які відбувають покарання.

Зазначимо, що ще з 2014 року, коли російська федерація розпочала агресію проти України, відповідні установи опинились у важкому становищі, оскільки велика кількість з них опинилась в окупації або на територіях, наближених до бойових дій.

Журналісти провели дослідження та визначили, що на території Донецької та Луганської областей розташовано 36 установ виконання покарань. Окрім того, 29 відповідних установ перебувають на території бойових дій або у непідконтрольній Україні.

Щодо Криму, то на цій території розташовано чотири УВП, які відповідно опинились в окупації. Проведені дослідження встановили, що орієнтовно 3910 осіб, які є громадянами України, опинились у ситуації, коли неспроможні приймати власні рішення щодо вимушеного переселення в Україну.

Варто відзначити, що Україна намагалась повернути засуджених громадян, але це були не дуже успішні випадки, оскільки за статистикою з АР Крим було повернено 12 осіб, а з інших окупованих територій – 186 осіб.

Щодо теперішніх часів, то ситуація також є негативною, оскільки велика кількість УВП розташована на окупованих російською федерацією територіях. Денис Малюська, тодішній Міністр юстиції України, повідомив, що після 24 лютого 2022 року з території, де проводяться бойові дії, було евакуйовано близько десяти УВП.

За час повномасштабного вторгнення приблизно 30 установ було зруйновано або пошкоджено. Відповідно серед осіб, які там перебували, є постраждалі.

Правозахисні організації поділились статистикою, що після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, близько 3000 осіб, які перебувають в установах виконання покарань, опинились в окупації [7].

Для того, щоб зрозуміти, які спроби робить держава з метою забезпечення прав осіб в УВП, варто дослідити відповідну інформацію в джерелах масової інформації. Зокрема, Ольга Чорна є заступницею директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Хмельницькій області. Вона дала інтерв'ю, в якому розповіла про адаптування до сучасних умов установ виконання покарань.

Зокрема, під час сигналів повітряної тривоги засуджені та особи, взяті під варту, повинні мати змогу перебувати у безпечному місці. Як ми вже вказали, ворог не звертає уваги, на які об'єкти він здійснює ракетні атаки. Незважаючи на будь-які норми міжнародного права, він здійснює ракетний обстріл цивільних об'єктів. Тому дуже важливо забезпечити відповідні укриття місцями для сидіння, обігрівом та запасами питної води, оскільки відповідні особи можуть проводити немало кількість часу в них. Саме тому керівництво таких установ є відповідальним за відповідні укриття.

Законодавець передбачає, що кожен має мати доступ до достовірної інформації. На наше переконання, дуже важливим є забезпечення цього права засудженим особам, особливо в такий складний період. Саме з цієї причини засуджені мають право на об'єктивну інформацію про ситуацію в країні. Керівництво установ виконання покарань має забезпечити отримання засудженими та особами, взятими під варту, інформації про ситуації в країні з офіційних джерел.

Зазначимо, що, забезпечуючи особам це право, велика кількість з них можуть мати певні психологічні проблеми, оскільки часто інформація, яку отримують люди під час війни, є важкою для усвідомлення. Зокрема, засуджені можуть отримати інформацію про втрати серед близьких, знайомих тощо. Відповідно до цього, кожен засуджений має право на психологічну підтримку та, коли це потрібно, на заспокійливі ліки [8].

У районах, де ведуться бойові дії, є немала кількість установ виконання покарань, які функціонують. З метою забезпечення права на життя засуджених та осіб, взятих під варту, законодавством України передбачена евакуація з установ, які розташовані на місцевостях, наближених до районів, де ведуться бойові дії. Відповідно до п. 3 Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення, у разі введення правового режиму воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 934 від 7 листопада 2018 року, відповідне рішення, яке має на меті евакуювати засуджених та осіб, взятих під варту, з місцевостей, які є наближеними до районів, де ведуться бойові дії, до відповідних установ, які розташовані в безпечній місцевості, приймається військовим командуванням разом з військовими адміністраціями [9].

Важливим також є автоматизована система виконавчого провадження, робота якої з початку дії воєнного стану в Україні була зупинена, з метою запобігання несанкціонованих дій з інформацією, що міститься в реєстрах.

4 квітня 2022 року Міністерство юстиції України видало новий наказ, який регулює це питання. Зокрема, відповідно до положень цього наказу державні виконавці, які працюють на територіях, що підконтрольні Україні та на яких не проводяться бойові дії, працюють майже в звичному режимі. Щодо приватних виконавців, то вони також мають змогу отримати доступ до автоматизованої системи виконавчих проваджень через подання письмового звернення до Департаменту державної виконавчої служби.

Але, на жаль, положення вищезгаданого наказу працюють не повністю. Інна Мирошніченко, адвокат АО “КПД Консалтинг” повідомила, що на практиці жоден приватний виконавець не був під'єднаний до цієї системи [10].

Висновки. Відповідно до вищевикладеного, відзначимо, що Україна адаптувалась до умов воєнного стану, в тому числі зміни торкнулись кримінально-виконавчого права. Не варто забувати про осіб, засуджених та узятих під варту, оскільки саме держава повинна забезпечити їм безпечні умови відбування покарань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Забезпечення прав засуджених осіб та їх особистої безпеки в період воєнного часу. Українська Гельсінська спілка з прав людини: вебсайт. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/zabezpechennia-prav-zasudzhenykh-osib-ta-ikh-osobystoi-bezpeky-v-period-voiennoho-chasu/> (Дата звернення: 22.09.2024).
2. Кримінально-виконавче право: навч. посіб. (2016). (відповіді на екзаменаційні питання та питання до практичних занять) / К. А. Автухов; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 158 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/184/1-25.pdf> (Дата звернення: 22.09.2024).
3. Поняття та мета покарання як форми реалізації кримінальної відповідальності. OCBITA.UA: вебсайт. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/law/10761/#google_vignette (Дата звернення: 22.09.2024).
4. Джужа О. М. (2005). Науково-практичний інтерес до становлення кримінально-виконавчої та кримінологічної політики України. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). № 11. С. 164–175.
5. Порядок та організація примусового виконання рішень судів та інших органів у період воєнного стану. Міністерство юстиції України: вебсайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/poryadok-ta-organizatsiya-primusovogo-vikonannya-rishen-sudiv-ta-inshih-organiv-u-period-voennogo-stanu> (Дата звернення: 22.09.2024).
6. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#n727> (Дата звернення: 25.09.2024).

7. Романов Михайло. Установи виконання покарань під час війни. *Харківська правозахисна група: вебсайт*. URL: <https://khpg.org/1608811011> (Дата звернення: 25.09.2024).
8. Які права в умовах воєнного стану мають засуджені особи та особи, взяті під варту. *Безоплатна правнича допомога: вебсайт*. URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/yaki-prava-v-umovah-voyennogo-stanu-mayut-zasudzheni-osoby-ta-osoby-vzyati-pid-vartu/> (Дата звернення: 25.09.2024).
9. Про затвердження Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення в разі введення правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2018 № 934. *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/934-2018-п#Text> (Дата звернення: 25.09.2024).
10. Мирошніченко Інна. Особливості виконавчого провадження під час воєнного стану. LIGA ZAKON: вебсайт. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210889_osoblivost-vikonavchogo-provadhennya-pd-chas-vonnogo-stanu (Дата звернення: 25.09.2024).

REFERENCES

1. *Zabezpechennya prav zasudzhenykh osib ta ih osobystoi bezpeky v period voennogo chasu* [Ensuring the rights of convicted persons and their personal safety during wartime]. Ukrainiska Helsinska spilka z prav liudyny. Retrieved from: <https://www.helsinki.org.ua/articles/zabezpechennya-prav-zasudzhenykh-osib-ta-ikh-osobystoi-bezpeky-v-period-voiennoho-chasu/> (Accessed: 22.09.2024). [In Ukrainian].
2. *Kryminalno-vykonavche parvo: navch. posib.* (2016). [Criminal executive law: education. manual]. (vidpovidi na eznamenatsiini pytannia do praktychnykh zaniat) / K.A. Avtuhov; za zag. red. A. X. Stepaniuka. Kharkiv: Pravo, 158 p. Retrieved from: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/184/1-25.pdf> (Accessed: 22.09.2024). [In Ukrainian].
3. *Poniattia ta meta pokarannia jak formy realizatsii kryminalnoi vidpovidalnosti* [The concept and purpose of punishment as a form of implementation of criminal responsibility]. OSVITA.UA. Retrieved from: https://osvita.ua/vnz/reports/law/10761/#google_vignette (Accessed: 22.09.2024). [In Ukrainian].
4. Dzhuzha, O. M. (2005). *Naukovo-prakty'chny'j interes do stanovlennya kry'minal'no-vy'konavchoyi ta kry'minologichnoyi polity'ky' Ukrayiny'. Borot'ba z organizovanoyu zlochy'nnistyu i korupciyeyu (teoriya i prakty'ka)* [Scientific and practical interest in the formation of criminal executive and criminological policy of Ukraine. Fight against organized crime and corruption (theory and practice)]. No. 11. S. 164–175. [In Ukrainian].
5. *Poriadok organizatsii prymosovogo vykonannia rishen sudiv ta inshykh organiv v period voennogo stanu* [Procedure and organization of enforcement of decisions of courts and other bodies during martial law]. Ministerstvo justytzii Ukrainy. Retrieved from: <https://minjust.gov.ua/m/poryadok-ta-organizatsiya-primosovogo-vikonannya-rishen-sudiv-ta-inshih-organiv-u-period-voennogo-stanu> (Accessed: 22.09.2024). [In Ukrainian].
6. *Pro vykonavche provadhennia: Zakon Ukrainy* vid 02.06.2016 No. 1404-VIII. [About executive proceedings]. Baza danyh "Zakonodavstvo Ukrainy" / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#n727> (Accessed: 25.09.2024). [In Ukrainian].
7. Romanov, Mykhailo. *Ustanovy vykonannia pokaran pid chas vijny* [Wartime penal institutions]. Kharkivska pravozahysna grupa. Retrieved from: <https://khpg.org/1608811011> (Accessed: 25.09.2024). [In Ukrainian].
8. *Yaki prava v umovah voennogo stanu maiut zasudzheni osoby ta osoby, vziati pid vartu* [What are the rights of convicted persons and persons taken into custody under martial law]. Bezoplatna pravnycha dopomoga. Retrieved from: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/yaki-prava-v-umovah-voyennogo-stanu-mayut-zasudzheni-osoby-ta-osoby-vzyati-pid-vartu/> (Accessed: 25.09.2024). [In Ukrainian].
9. *Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia obovyazkovoї evakuatsii okremykh kategorii naseleennia v razi vvedennia pravovogo rezhymu voennogo stanu* [On the approval of the Procedure for mandatory evacuation of certain categories of the population in the event of the introduction of a legal regime of martial law]. Postanova Kabinetu Misitriiv Ukrainy vid 07.11.2018 No. 934. Baza danyh "Zakonodavstvo Ukrainy" / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/934-2018-п#Text> (Accessed: 25.09.2024). [In Ukrainian].
10. Miroshnichenko, Inna. *Osoblyvosti vykonavchogo provadhennia pid chas voennogo stanu* [Peculiarities of executive proceedings during martial law]. LIGA ZAKON. Retrieved from: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210889_osoblivost-vikonavchogo-provadhennya-pd-chas-vonnogo-stanu (Accessed: 25.09.2024). [In Ukrainian].

Дата надходження: 29.09.2024 р.

CRIMINAL EXECUTIVE LAW DURING THE PERIOD OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

The article analyzes the peculiarities of the functioning of criminal enforcement law in Ukraine during the period of martial law. We mentioned that the criminal law of Ukraine establishes the procedure and conditions for serving criminal punishments in order to protect the interests of the individual, society and the state by creating conditions for correction and resocialization of convicts, prevention of committing new crimes, prevention of torture and inhumane treatment of convicts. In addition, it was found that martial law is a special legal regime that is introduced in Ukraine or its individual localities in the event of armed aggression or a threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, and provides for the provision of appropriate state authorities, military command, military administrations and local self-government bodies, the powers necessary to avert the threat, repulse armed aggression and ensure national security, eliminate the threat of danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, as well as temporary, due to the threat, restriction of the constitutional rights and freedoms of a person and citizen and the rights and legal interests of legal entities with an indication of the period of validity of these restrictions. It has been established that in any democratic state, an effective mechanism of criminal enforcement law is necessary, since the number of committed criminal offenses depends on it. It was investigated that in connection with the introduction of martial law in Ukraine, the legislator was forced to make changes to many normative legal acts in order to protect the rights and freedoms of individuals and legal entities. It has been established that during martial law, enforcement of pensions, stipends, etc., is suspended. In addition, we explored certain exceptions and new grounds for suspending enforcement. It was found that the rights of convicted persons during the martial law are quite often violated by Russia. We researched what problems Ukrainian society faced and thought about ways to solve them.

Keywords: criminal law, execution of punishments, martial law, the rights of convicts.